

32. Musiikkilautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Musiikkilautakunnan puheenjohtajaksi v:ksi 1954 valittiin filosofian maisteri M. V. Loppi, sekä jäseniksi, filosofian tohtori E.-M. v. Frenckell, filosofian maisteri P. J. Lilius, toimittaja O. E. Virtanen, kamreeri F. M. Rautio, filosofian maisteri A. Voipio-Juvas, filosofian maisteri M. J. Turunen, sosiaalipäällikkö K. A. Koponen ja diigelipainaja M. Merra. Lautakunnan varapuheenjohtajaksi valittiin toimittaja Virtanen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli filosofian maisteri Loppi.

Lautakunta kokoontui 11 kertaa, pöytäkirjojen pykäläluku oli 208 ja lähetettyjen kirjeiden luku 156. Kaupunginorkesterin intendentin hoidettavana oleva koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon lähetettyjen kirjeiden lukumäärä oli 225 ja saapuneiden kirjeiden lukumäärä 210.

Kaupunginorkesterin intendenttinä toimi filosofian tohtori N.-E. Ringbom, taloudenhoitajana neiti D. N. A. Nordblom ja kirjastonhoitajana filosofian maisteri V. S. Helasvuo. Intendentti Ringbom oli sairauslomalla 6. 10. — 14. 10. sekä virkalomalla 22. 10. — 10. 11. Neuvostoliiton matkan vuoksi. Hänen tehtäviään hoiti tällöin viransijaisena kirjastonhoitaja Helasvuo ja tämän tehtäviä viransijaisena musiikkitieteen ylioppilas M. Vuorenjuuri.

Musiikkilautakunnan sihteerinä toimi oikeusneuvosmies K. W. Walldén.

Musiikkilautakunnan ohjelmajaoston muodostivat kaupunginorkesterin johtaja, professori Tauno Hannikainen ja tohtori Ringbom sekä lautakunnan jäsenet v. Frenckell, Turunen, Lilius ja Virtanen. Professori A. Y. Selin osallistui ohjelmajaoston kokouksiin kaupunginorkesterin edustajana ilman äänioikeutta, varamiehenään kaupunginorkesterin jäsen V. A. Kamu.

Lautakunnan laskut hyväksyi puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja ja molempien estyneenä ollessa sihteeri sekä kaupunginorkesteria koskevat laskut intendentti, paitsi milloin oli kysymys hänen omista laskutuksistaan, jolloin laskut hyväksyi sihteeri, joka intendentin estyneenä ollessa hyväksyi myös orkesteria koskevat laskut.

Koska musiikkilautakunnan toimiston ja kaupunginorkesterin kanslian huoneisto oli käynyt aivan liian ahtaaksi, ryhdyttiin toimenpiteisiin uuden, suuremman huoneiston hankkimiseksi lautakunnan käyttöön. Tarkoitusta varten varattiin sopiva, kolme huonetta käsittävä huoneisto Aleksanterinkadun 21. A:sta, jonne muutettiin kertomusvuoden lopulla.

Musiikkilautakunta oikeutettiin maksamaan kertomusvuonna eri teattereille, musiikkioppilaitoksille ym. taidelaitoksille ja yhdistyksille avustuksia yhteensä 43 187 000 mk. Edellisenä vuonna avustuksia saaneet järjestöt lähettivät seikkaperäiset toimintakertomuksensa musiikkilautakunnalle, jonka jälkeen valvojat puolsivat avustuksen myöntämistä ao. anojille myös v:ksi 1955.

Kaupunginorkesteri anoi kertomusvuodeksi valtionavustusta 2 500 000 mk, mikä merkittiin talousarvioon. Avustusta saatiin 1 900 000 mk. Lisäksi opetusministeriö myönsi kaupunginorkesterille lisäavustuksena 200 000 mk.

Ulkoilmakonsertteja järjestettiin 690 000 mk:n määrärahan puitteissa urheilu- ja retkeilytoimiston ehdotuksen mukaisesti eri puolilla kaupunkia. Näistä konserteista huolehtivat Helsingin Torvisoittokunta, Helsingin Työväenyhdistyksen soittokunta, Pääkaupungin karjalaisten soittokunta, Helsingin Rautatieläisten soittokunta, Käpylän Urheilijat, Viipurin Työväen soittajat, Helsingin työväen Naiskuoro, Helsingin Poliisilaitoksen soittokunta, Helsingin Palokunnan soittokunta, Kullervo-Kuoro, Kansallis-Kuoro, Koiton sekakuoro, Helsingin Työväen sekakuoro, Helsingin Työväen mieskuoro, Kirjanaisten kuoro ja SULASOL:in Helsingin piiri. Mainitut ulkoilmakonserttien pitäjät lähettivät musiikkilautakunnalle selostukset siitä, että konsertti pidettiin vahvistetun suunnitelman mukaisesti.

Kaupunginorkesterin konserttien radiointi jatkui samassa laajuudessa kuin ennen ja Oy. Yleisradio Ab:n ja lautakunnan välinen sopimus 9. 12. 1953 sisälsi pääasiassa samaa kuin aikaisempi sopimus.

Suomalaisen Oopperan ja lautakunnan välinen sopimus jatkui kummankaan osapuolen sitä irtisanomatta samanlaisena kuin v. 1953. Sen mukaisesti musiikkilautakunta luovutti kaupunginorkesterin Oopperan käyttöön 2 700 000 mk:n vuotuista korvausta vastaan.

Lautakunnan ja Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teoston välinen sopimus oli samansisältöinen kuin aikaisempi sopimus. Sen mukaisesti musiikkilautakunta suoritti Teostolle 175 000 mk kertakaikkisena vuotuisena korvauksena kaupunginorkesterin esittämistä, tekijänoikeuslain alaisista sävellyksistä.

Konserttiohjelmien ja selostusten julkaiseminen. Lautakunnan ja oopperan pääjohtajan S. Räikkösen välisen sopimuksen mukaisesti viimeksimainittu huolehti kaupunginorkesterin konserttiohjelmien julkaisemisesta siten, että hän sai julkaista ohjelmat 100 000 mk:n vuotuista korvausta vastaan ohjelmien hinnan ollessa 20 mk.

Kaupunginorkesterin intendentti huolehti lautakunnan toimeksiannosta eri maksua vastaan sinfoniakonserttien ja matineeiden (lukuunottamatta koululaiskonsertteja) ohjelmia ja niiden säveltäjien henkilöllisyyttä ja esitettäviä sävellyksiä koskevista selostuksista, jotka olivat liitettyinä käsiohjelmiin painettuina lisälehtinä.

Orkesterin luovuttaminen hyväntekeväisyys- ym. tilaisuuksiin. Kaupunginhallituksen suostumuksella lautakunta sai luovuttaa kaupunginorkesterin maksutta hyväntekeväisyystilaisuuksiin. Milloin kaupunginorkesteri muuten luovutettiin maksutta sivullisen käyttöön, se tapahtui kaupunginhallituksen kulloinkin antaman luvan perusteella.

Kaupunginhallitus luovutti kaupunginorkesterin maksutta Sibeliuksen viikon aikana sen konsertteihin.

Sinfoniakonserttien lippujen hinnat olivat kertomusvuonna 400, 300 ja 200 mk. Yliopistossa opiskeleville ylioppilaille myytiin 100 lippua ja Sibelius-Akatemiassa opiskeleville 20 lippua 50 mk:n hinnasta konsertilta. Sinfoniakonsertit oli järjestetty yhdeksi tilaussarjaksi, jolloin myönnettiin alennusta 20 %. Sunnuntaimatineeiden lippujen hinnat olivat 100 mk ja koululaiskonserttien sarjaliput 40 mk konserttia kohti. Koululaiskonserteissa toimi eri maksusta ohjelmaselostaja, joka kovaäänisen välityksellä selosti konsertin suomeksi ja ruotsiksi.

Koska sinfoniakonsertteihin oli vaikeata saada lippuja, heräsi lautakunnan keskuudessa ajatus, että näitä konsertteja olisi lisättävä esim. järjestämällä kaksi sinfoniakonserttia viikossa. Tähän ei kuitenkaan voitu ryhtyä. Sen sijaan lautakunta päätti v:n 1955 alusta järjestää saman sinfoniakonserttimäärän puitteissa kaksi konserttisarjaa, A ja B, jotka olisivat taiteellisessa mielessä yhtä täyspainoiset. Täten voitaisiin varata laajemmalle yleisömäärälle mahdollisuudet käydä sinfoniakonserteissa.

Musiikkikirjasto. Lautakunta puoli kaupunginkirjaston esitystä siitä, että kirjastoimintaan sisällytettäisiin myöskin musiikkitoimintaa.

Kaupunginhallituksen pyydettyä musiikkilautakunnalta lausuntoa vt Hakulisen ym. Helsingin *Kaupunginteatterin* perustamista koskevan aloitteen johdosta, musiikkilautakunta asetti kokouksessaan 24. 9. komitean tätä asiaa harkitsemaan. Komitean puheenjohtajaksi valittiin filosofian maisteri Loppi sekä muiksi jäseniksi filosofian tohtori v. Frenckell ja sosiaalipäällikkö Koponen. Komitea ei ehtinyt laatia lausuntoaan kertomusvuonna.

Kaupunginhallitus myönsi *avustusta* Helsingin Työväen Lapsilaulajille sekä Arbetets Vänner i Tölö -nimiselle yhdistykselle, edelliselle 150 000 mk ja jälkimmäiselle 50 000 mk.

Teattereiden ym. avustuksia koskevat lausunnot: Lautakunta antoi kaupunginhallitukselle lukuisia lausuntoja eri teattereiden ja taidelaitosten sekä orkestereiden ja kuorojen anomusten johdosta. Lautakunta puolsi useimmissa tapauksissa näitä anomuksia, joista kaupunginhallitus hyväksyi useita, nimittäin Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliiton anomuksen avustuksen saamiseksi Helsingissä pääsiäisen aikoihin pidettyjä teatteripäiviä varten, Suomen Työväenteatterin anomuksen saada avustusta kertomusvuodeksi, Malmin Työväenteatterin Kannatusyhdistyksen anomuksen saada lisäavustusta pianon ostoa varten, Kansallisteatterin anomuksen saada avustusta uutta pienoisnäyttämöään varten sekä Suomen Laulajain ja Soittajain Liiton Helsingin piirin, Finlands Svenska Sångarförbundin ja Suomen Työväen Musiikkiliiton Uudenmaan piirin anomukset saada avustusta voidakseen osallistua kotimaassa pidettäviin musiikkijuhlisiin. Kaupunginhallitus hylkäsi sitä vastoin Helsingfors Svenska Sångarförbundin anomuksen saada avustusta Oslon musiikkijuhlisiin osallistumista varten ja Ylioppilaskunnan Laulajain anomuksen saada avustusta osallistumista varten Münchenin kansainvälisiin ylioppilaskuorojen laulujuhlisiin, joita anomuksia musiikkilautakunta oli puoltanut.

Musiikkilautakunta puolsi periaatteessa teatterien anomuksia avustuksen saamiseksi valaistuslaitteiden korjauttamista ja uusimista varten ehdottaen kuitenkin pienempiä avustuksia. Kaupunginhallitus hylkäsi anomukset.

Sen johdosta, että kaupunginvaltuustossa tehtiin aloite kaupungissa toimivien orkestereiden, laulukuorojen ja soittokuntien avustusten korottamiseksi siten, että ne nousisivat nykyisestäään ainakin kaksinkertaisiksi, kaupunginhallitus pyysi lausuntoa musiikkilautakunnalta. Lautakunta asetti kokouksessaan 21. 12. komitean harkitsemaan asiaa ja antamaan siitä lausuntonsa lautakunnalle. Tämän komitean puheenjohtajaksi ja kokoonkutsujaksi valittiin filosofian maisteri Turunen ja jäseniksi filosofian maisteri Lilius ja toimittaja Virtanen.

Kaupunginorkesteri. Kaupunginorkesterin johtajana toimi edelleen Tauno Hannikainen, jonka kaupunginhallitus kokouksessaan 1. 4. valitsi uudelleen tähän virkaan ajaksi 1. 6. 54 — 31. 5. 55. Orkesterin konserttimestarina toimi edelleen Naum Levin. Orkesterin vahvuus oli 76 soittajaa. Pidettyjen koesoittojen perusteella musiikkilautakunta nimitti orkesterin uusiksi jäseniksi seuraavat soittajat: H. Tiihonen (II viulu), A. Leppänen (alttoviulu), J. Hölttä (sello) ja L. Seulavirta (fagotti). Orkesterin jäsenet valitsivat keskuudestaan soittokaudeksi 1954—55 valtuuskunnan jäseniksi seuraavat henkilöt: A. A. Viljava (puheenjohtaja), E. E. Rautasuo ja E. A. Taimela, varajäseninä A. Y. Selin ja V. E. Pullinen. Orkesterin järjestysmiehenä toimi edelleen A. A. Karsti.

Kaupunginorkesterin jäsenten palkkoja korotettiin v. 1954 neljällä palkkaluokalla, minkä johdosta Suomen Muusikkojen liitto esitti, että myös eläkkeelle siirtyneille kaupunginorkesterin jäsenille maksettaisiin vastaavasti suurempi eläke. Tätä anomusta lautakunta ei katsonut voivansa puoltaa, koska virkamiesten eläkkeitä korotettiin jo 1. 11. 1953.

V:n 1952 talousarviossa oli jo varattu määräraha kaupunginorkesterin erikoissoittimien hankkimista varten. Valuuttavaikeuksien takia määrärahaa siirrettiin 4 088 543 mk v. 1953 käytettäväksi. Samasta syystä näitä määrärahoja ei voitu kokonaan käyttää myöskään v. 1953, jonka vuoksi kaupunginvaltuusto oikeutti musiikkilautakunnan käyttämään kertomusvuonna edellisiltä vuosilta siirtyneen erän, 2 917 993 mk. Koko tätä määrärahaa ei kuitenkaan voitu käyttää, minkä vuoksi lautakunta esitti, että jäännöserä, 1 191 179 mk, saataisiin käyttää v. 1955.

Kertomusvuonna pidettiin 26 vakinaista sinfoniakonserttia ja 1 ylimääräinen sinfoniakonsertti.

Konserteista johti Tauno Hannikainen 18 vakinaista sinfoniakonserttia sekä yhden ylimääräisen. Jussi Jalas johti kaksi sinfoniakonserttia sekä seuraavat orkesterinjohtajat kukin yhden: Martti Similä, Leo Funtek, Edward Renton (Englanti), Heinrich Hollreiser (Itävalta), Henry Swoboda (U.S.A.), Hermann Abendroth (Itä-Saksa). Lisäksi johti Lauri Saikkola oman viulukonserttonsa säestyksen sinfoniakonsertissa 5. 3.

Sinfoniakonserttien solisteina esiintyivät kevätkaudella: Endre Wolf (viulu), Ernst Linko (piano), Yrjö Selin (sello), PaaVo Rautio (viulu), Géza Anda (piano), Naum Levin (viulu), Nikita Magaloff (piano), Benno Moiseiwitsch (piano), Igor Bezrodnyi (viulu), Reding & Piette (kaksi pianoa), Anja Ignatius (viulu), Maire Halava (piano), Aase Nordmo-Løvberg (laulu), Lisa Tunell-Scharrer (laulu), Uno Ebrelius (laulu), Bernhard Sönerstedt (laulu), neljä viimeksimainittua myös ylimääräisen sinfoniakonsertin solisteina, sekä

syyskaudella Usko Aro (viulu), Toivo Salovuori (viulu), France Ellegaard (piano), Eeva-Liisa Hirvonen (sello), Lea Piltti (laulu), Lauri Lahtinen (laulu), Paul Badura-Skoda (piano), Jennie Tourel (laulu), Merete Söderhjelm (piano), Edmund Kurtz (sello), P. Serebrjakov (piano), E. Gratsch (viulu), S. Knushevitski (sello), Henry Holst (viulu) ja Liisa Linko (laulu). Sinfoniakonserteissa avustivat Suomalaisen Oopperan naiskuoro, Ylioppilaskunnan Laulajat, Suomen Laulu (2 kertaa), Cantores Minores ja Svenska Oratorieföreningen. Ylimääräisessä sinfoniakonsertissa avusti Suomen Laulu.

Matineoita pidettiin 29, joihin sisältyivät 10 varsinaista matineaa, vappumatinea sekä 18 koululaiskonserttia (3 sarjaa, A, B ja C). Matineoista johti Tauno Hannikainen 18, Heikki Aaltoila kaksi sekä seuraavat orkesterinjohtajat kukin yhden: Urpo Pesonen, Paavo Berglund, Edward Renton, Heinrich Hollreiser, Holger Fransman, Henry Swoboda, Jussi Jalas, Hermann Abendroth, Ole Edgren. Lisäksi johti Ole Schmidt pianokonserttonsa säestyksen matineassa 23. 10.

Matineoissa ja koululaiskonserteissa esiintyivät seuraavat solistit:

Sinikka Koskela (laulu), Tuomas Haapanen (viulu), Tyyne Kallio (laulu), Ilona Koi-visto (laulu), Rainer Kuisma (ksylofoni), Cyril Szalkiewicz (piano), Raija Silvonen (piano), Asser Sipilä (oboe), Ivan Putilin (kitara), Eero Salola (lausunta), Vili Pullinen (sello), Martti Pajanne (alttoviulu), Mario Sgobba (klarineti), Erik Tavaststjerna (piano), John Winther (piano), Midori Yuhashi (piano), Auvo Nuotio (laulu), Ella Eronen (lausunta), Juho Alvas (huilu), Naum Levin (viulu), Yrjö Selin (sello). Matineoissa ja koululaiskonserteissa avustivat Suomalaisen Oopperan kuoro, Cantores Minores, Meilahden kansakoulun tyttökuoro, Suomen Laulu, Opettajain Kamarikuoro ja Svenska Oratorieföreningen.

Kaupunginorkesteri avusti kertomusvuonna 149 oopperanäytännössä sekä seuraavissa konserttitilaisuuksissa: Tauno Hannikaisen lahjakonsertti 29. 1., Eino Haipuksen johtajakonsertti 5. 2., Cantores Minores'in kirkkokonsertti 24. 3., Suomen Laulun Matteus-Passio-konsertti 15. 4., Svenska Oratorieföreningenin vuosikonsertti 23. 4., Valtioneuvoston juhlakonsertti Islannin presidentin kunniaksi 25. 4., Suomen Punaisen Ristin konsertti 28. 5., Sibelius-viikon avajaistilaisuus 10. 6., sekä viikon neljä konserttia 11. 6., 13. 6., 17. 6. ja 18. 6., Cantores Minores'in kirkkokonsertti 10. 10., Akateemisen Laulun konsertti 22. 10. sekä Suomen Säveltaiteilijain Liiton vuosikonsertti 3. 12.

Sinfoniakonserteissa kävi kaikkiaan 18 775 henkilöä eli keskimäärin 695 henkeä konserttia kohti, varsinaisissa matineoissa 2 971 henkilöä eli 270 henkeä konserttia kohti sekä koululaiskonserteissa 13 566 henkilöä eli 754 henkeä konserttia kohti. Konserttiyleisön kokonaismäärä oli siis 35 312 henkeä. Sinfoniakonserttien yleisömäärä oli konserttia kohti hiukan pienempi kuin edellisenä vuonna (715). Koululaiskonserttien ja varsinaisten matineoiden yleisömäärässä oli havaittavissa pientä nousua (edellisenä vuonna keskimäärin 643 ja 210). Varsinaisia matineoita kohtaan on yleisön mielenkiinto kuitenkin jatkuvasti ollut sangen heikko.